

**CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR**

*Promovind împreună drepturile femeilor
Advancing women's rights together*

RAPORT ANUAL

2018

CUPRINS

Mesajul echipei Centrului de Drept al Femeilor	3
Despre CDF	4
Echipa CDF	5
Cum acționăm?	6
Ce servicii oferim?	7
Realizări importante în 2018	8
Suport și protecție victimelor violenței în familie	9
Profilul social al beneficiarelor	10
Activitatea și dezvoltarea CDF	11
Rezultatele proiectelor implementate în 2018	12
Bugetul anului 2018	18

MESAJUL ECHIPEI CENTRULUI DE DREPT AL FEMEILOR

Echipa Asociației Obștești „Centrul de Drept al Femeilor” (CDF) cu o deosebită plăcere vă prezintă raportul anual de activitate, în care sunt reflectate principalele reușite ale anului 2018.

A fost un an în care am continuat să promovăm drepturile femeilor prin asigurarea egalității de gen și aplicarea unei abordări centrate pe victimă în cadrul prevenirii violenței împotriva femeilor, urmăririi penale a agresorilor, protecției victimelor violenței în bază de gen și elaborării politicilor și a legislației în domeniu. Credem în continuare că schimbarea majoră poate fi realizată doar cu implicarea tuturor profesioniștilor în domeniu, a factorilor de decizie și a comunității din care facem parte.

Una dintre principalele realizări în 2018 a fost lansarea raportului de monitorizare a proceselor de judecată pe cauze de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane, în care sunt dezvăluite probleme importante legate de implementarea legislației în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, precum și de atitudinile și stereotipurile ce le împărtășesc actorii din lanțul de justiție.

CDF a depus eforturi suplimentare în dezvoltarea sa ca un model de urmat și agent al schimbării. În 2018, echipa noastră a reușit să asiste 411 victime ale violenței în familie. Ele au beneficiat de servicii de asistență juridică primară și calificată, consiliere psihologică, asistență socială și abilitare economică. Activitatea de advocacy s-a axat pe promovarea în continuare a reformei în domeniul violenței în familie din Republica Moldova. Ne bucură faptul că Guvernul a adoptat Strategia națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2018-2023.

În același timp, le mulțumim partenerilor noștri de dezvoltare, Fundației OAK, Ambasadei Suediei, Ambasadei SUA, UN Women, UNFPA Moldova, Clubului Internațional al Femeilor din Moldova pentru susținerea eforturilor noastre îndreptate spre eliminarea violenței în familie din viața femeilor și copiilor din Republica Moldova.

Urmează noi provocări și noi reușite. Vă îndemnăm să fiți alături și să perseverăm împreună pentru cauza noastră!

Echipa CDF

DESPRE CENTRUL DE DREPT AL FEMEILOR

CDF este o organizație neguvernamentală înregistrată în anul 2009. CDF a fost înființat de femei-juriste din Republica Moldova pentru a susține egalitatea de statut pentru femei și bărbați în viața publică și în cadrul familiei și pentru a reduce violența în familie și violența bazată pe gen. CDF are misiunea de a contribui la promovarea egalității de gen și la prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen în Republica Moldova prin sensibilizarea opiniei publice, consolidarea capacității actorilor relevanți, furnizarea de servicii holistice care să ofere ajutor și protecție femeilor, efectuarea de cercetări și analize, monitorizarea și alinierea legislației la standardele internaționale.

DE CE VIOLENȚA ÎN FAMILIE ȘI VIOLENȚA ÎN BAZĂ DE GEN?

Violența împotriva femeilor și violența în familie este larg răspândită în Republica Moldova. Estimările sugerează că mai mult de 63% dintre femei și fete cu vârsta între 15-65 ani au experimentat cel puțin o formă de violență în timpul vieții lor. Inegalitatea de gen, atitudinile și stereotipurile de gen, fiind adânc înrădăcinate în societatea noastră, le determină pe femei să accepte și să tolereze violența. Conform datelor studiului IMAGES¹, doar 8,4% dintre femeile abuzate au semnalat cazurile la instituțiile publice, motivul fiind gradul redus de mulțumire față de intervenția acestora. Acest lucru înseamnă că mii de femei și copiii acestora trăiesc într-un mediu traumatizant, depind economic de agresor, nu au o rețea de suport și drept rezultat perpetuează violența de la o generație la alta.

¹ Raport Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova

ECHIPA CENTRULUI DE DREPT AL FEMEILOR

„Viitorul aparține celor care cred în frumusețea propriilor vise!”

Eleanor Roosevelt

Alături de CDF, în 2018, au activat 41 consultanți naționali și 3 consultanți internaționali. Împreună am dezvoltat rapoarte și documente strategice pentru domeniul violenței în familie, am organizat seminare și discuții publice, training-uri și sesiuni de instruire pentru 1842 persoane din diverse domenii.

CUM ACȚIONĂM?

CDF pledează pentru o abordare holistică a fenomenului violenței în familie. În acest sens, activitățile ce le desfășurăm ținesc mai multe dimensiuni:

oferim servicii de asistență juridică, psihologică și socială pentru victimele violenței în familie

desfășurăm campanii de informare și sensibilizare pentru publicul larg

instruim reprezentanții organelor de drept, asistenții sociali și medici

monitorizăm modul de aplicare a legislației în vigoare

promovăm modificări la legislație care să asigure respectarea drepturilor și intereselor victimelor violenței în familie și în bază de gen

elaborăm analize, cercetări și studii relevante pentru domeniu

oferim expertiză privind bunele practici de intervenție în cazurile de violență în familie și de ajustare a legislației naționale la normele internaționale

CE SERVICII OFERIM?

La CDF
serviciile sunt
centrate pe
victimă. În
funcție de
necesități,
oferim:

Asistență juridică primară și calificată:

- ➔ Informare despre măsurile de protecție prevăzute de lege
- ➔ Asistență la întocmirea cererilor și plângerilor
- ➔ Consiliere pe durata gestionării cazului
- ➔ Reprezentare în instanța de judecată

Asistență psihologică:

- ➔ Consiliere psihologică
- ➔ Terapie de grup

Asistență socială:

- ➔ Suport în perioada de criză
- ➔ Informare și facilitare a accesului la serviciile sociale conform necesităților
- ➔ Consiliere și orientare profesională
- ➔ Asistență în procesul de abilitare economică

REALIZĂRI IMPORTANTE ÎN 2018

6 PROIECTE IMPLEMENTATE

**FOCUS GRUPURI,
CONSULTĂRI PUBLICE,
ATELIERE DE LUCRU**

192 participanți

**63
ACTIVITĂȚI**

**EVENIMENTE DE
SENSIBILIZARE PUBLICĂ
ȘI SESIUNI DE
INFORMARE**

- 200 participanți
- 181 persoane

CAPACITĂȚI CONSOLIDATE

434 ofițeri
de urmărire
penală

315 ofițeri
de poliție

79 judecători
și procurori

132 experți
judiciari și
personal medical

16 jurnaliști din
presa scrisă
și online

Aprobarea
Strategiei naționale
de prevenire și
combateră a
violentei față de
femei și a violentei
în familie pentru anii
2018-2023

Pilotarea
instrucțiunilor
sectoriale privind
intervenția
asistenților sociali
și a medicilor în
cazurile de violență
în familie

Lansarea raportului
de monitorizare
a proceselor de
judecată pe cauze
de violență în familie,
violență sexuală
și trafic de ființe
umane

Evaluarea
instituțională
a răspunsului
coordonat la
cazurile de
violență în
familie

Analiza
legislației
în domeniul
hărțuirii
sexuale la locul
de muncă și
studii

SUPORT ȘI PROTECȚIE VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

ASISTENȚĂ JURIDICĂ

411 victime

ale violenței în familie
au primit asistență
juridică primară

12 sentințe
de condamnare

A fost recuperat prejudiciul
moral în valoare de **125.000** lei
10 victime au fost referite la
CNAJGS

56

asistență
juridică
calificată

au fost obținute **95**
ordonanțe de protecție

ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ

215 victime au primit
asistență psihologică

10 cazuri
au fost incluse în
grupul de suport

Au fost întocmite **57** rapoarte de
evaluare psihologică: **51** pentru adulți și
6 rapoarte de evaluare psihologică
pentru copiii victimelor

6 au beneficiat de asistență
psihologică de lungă durată

ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI ABILITARE

88 victime au beneficiat de
consiliere socială pe problemele
de îndemnizații, pensii, alocații sau
ajutoare materiale acordate de stat

10 victime
orientate
profesional

38 victime le-a fost
facilitat accesul la alte
servicii prestate de stat
sau alte ONG-uri

12 victime au
fost plasate
într-un centru
specializat
pentru
victimele
violentei în
familie

13 victime au primit
asistență de urgență,
inclusiv hrană pentru copii

68 beneficiare
au participat la
8 ateliere de
creație

PROFILUL SOCIAL AL BENEFICIARELOR CDF

MEDIUL MEDIUL DE REȘEDINȚĂ

- 311 victime din mediul urban
- 100 femei provin din mediul rural.

VÂRSTA

• 113 femei	25-34 ani
• 92 femei	35-44 ani și 65 ani și mai mult
• 42 femei	45-54 ani
• 46 femei	55-64 ani

STUDII:

- 298 femei au studii medii și medii incomplete
- 88 femei au studii superioare
- 9 femei au studii postuniversitare

STATUT OCUPAȚIONAL

- 251 femei sunt șomere sau în concediu de maternitate
- 160 - încadrate în câmpul muncii
- 28 femei cu grad de dezabilitate

COPII MINORI AFLAȚI LA ÎNȚEȚINERE

- 269 femei au în îngrijire copii minori
- 142 - au un singur copil
- 89 - 2 copii
- 38 - 3 și mai mulți copii

FORME DE VIOLENȚĂ

• fizică/psihologică	178 de cazuri
• fizică/psihologică/economică	163 de cazuri
• fizică/psihologică/sexuală/economică	9 cazuri
• fizică/psihologică/sexuală	7 cazuri
• fizică/psihologică/spirituală/economică	5 cazuri
• fizică/psihologică/spirituală	3 cazuri
• fizică/sexuală	2 cazuri
• fizică/economică	1 caz
• psihologică/sexuală	1 caz
• fizică/psihologică/spirituală/sexuală/
economică	1 caz
• psihologică	35 cazuri
• fizică	3 cazuri
• economică	3 cazuri

ACTIVITATEA ȘI DEZVOLTAREA INSTITUȚIONALĂ A CDF ESTE SUSȚINUTĂ DE:

Grație suportului oferit, CDF are posibilitatea de a-și perfecționa funcționarea instituțională, de a se manifesta drept membru activ al societății civile, de a diversifica și îmbunătăți calitatea serviciilor prestate victimelor violenței în familie. Suplimentar, pe parcursul anului, CDF:

- a participat la întâlniri cu reprezentanți ai APC și APL în vederea ajustării practicilor curente de intervenție în cazuri de violență în familie
- s-a implicat în consultații tripartite privind crearea Consiliului pentru Drepturile Omului
- a pledat împotriva lichidării Consiliul coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie
- a participat la ședințele Grupului de consultanță al Consiliului strategic al IGP
- s-a implicat în consultările organizate de către MSMPS privind raportul către Comitetul CEDAW
- a înaintat trei cereri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului
- a depus trei plângeri la Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. În toate trei cazuri Consiliul a admis prezența elementului de discriminare în bază de sex, gen și dizabilitate

Împărtășim cunoștințe și bune practici:

- am participat la Simpozionul republican organizat de Centrul de Medicină Legală
- ne-am împărtășit experiența cu delegația Republicii Tajikistan
- am participat la conferințe de nivel național, regional și internațional privind accesul la justiție pentru femeile victime ale violenței în familie
- am contribuit la realizarea și lansarea raportului de analiză a legislației ce reglementează hărțuirea sexuală, în colaborare cu Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

REZULTATELE PROIECTELOR IMPLEMENTATE ÎN 2018

Sweden
Sverige

TITLUL PROIECTULUI: **Sporirea accesului la justiție, asistență juridică și sprijin psihologic femeilor aflate în detenție**

Principalele realizări:

Servicii juridice 299 beneficiare

- **252 femei** consiliate juridic
- **22 femei** informate despre drepturile lor
- **15 femei** au fost liberate condiționat înainte de termen
- **6 beneficiare** referite pentru asistență juridică garantată de stat
- **2 beneficiare** și-au recuperat dreptul asupra spațiului locativ
- **2 femei** asistate în procesul de revizuire a cauzelor lor cu referire la decăderea din drepturile părintești

Servicii psihologice 95 beneficiare

- **28 femei** consiliate psihologic
- **42 femei** au participat la Clubul de lectură
- **25 femei** au participat la Terapia prin artă

Servicii de asistență socială 29 beneficiare

- **16 femei** au obținut buletine de identitate
- **8 copii** și-au vizitat mamele în Penitenciarul Rusca
- **3 copii** fără îngrijire părintească au fost plasați sub tutelă
- **2 mame** au restabilit comunicarea cu copiii

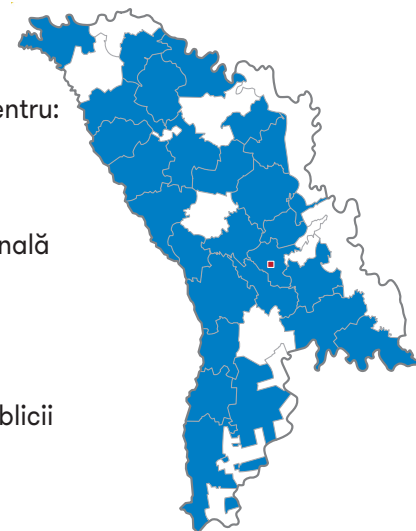
TITLUL PROIECTULUI: Consolidarea capacităților de răspuns a reprezentanților organelor de drept la cazurile de violență în familie în Moldova

Principalele realizări:

- eveniment de sensibilizare publică – **Împreună putem opri violența în familie!**
Reprezentanți ai instituțiilor publice, comunității internaționale și societății civile au asamblat un puzzle prin care au simbolizat aportul comun în lupta contra violenței în familie
- lansarea **Raportului de monitorizare a proceselor de judecată pe cazuri de violență în familie, violență sexuală și trafic de ființe umane**

- **4 seminare de instruire** pentru:
 - ⇒ 26 judecători
 - ⇒ 31 procurori
 - ⇒ 10 ofițeri de urmărire penală
 - ⇒ 15 grefieri
 - ⇒ 19 asistenți judiciari
 - ⇒ 2 șefi de secretariatedin **peste 20 raioane** ale republicii

MOLDOVA

TITLUL PROIECTULUI: **Sănătatea sexuală și reproductivă**

Principalele realizări:

organizarea expoziției

Nu dați vina pe haine!

sensibilizarea publicului cu privire la motivele reale care stau în spatele actelor de violență sexuală

ședința de totalizare a instrucțiunilor sectoriale de intervenție în cazurile de violență în familie pentru specialiștii din domeniul sănătății și asistenței sociale

analiza sistemului de colectare a datelor în sectorul medical și elaborarea listei de indicatori statistici privind violența în bază de gen

PRINCIPALELE REALIZĂRI:

Coaliția Națională **"Viață fără violență în familie"** a fost înființată pe 29 aprilie 2014 pentru a răspunde eficient necesităților victimelor violenței în familie. La etapa actuală, **22 organizații** non-guvernamentale și instituții publice care activează în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie sunt membre ale Coaliției Naționale. De trei ani CDF deține secretariatul Coaliției Naționale **"Viață fără violență în familie"** și oferă suport în implementarea activităților.

cu susținerea CDF au fost organizate ședințe cu Adunarea Generală și Consiliul de administrare

un atelier de lucru strategic și de consolidare a membrilor coaliției

un atelier de lucru privind identificarea necesităților de dezvoltare instituțională, cu participarea finanțatorilor

eforturi de advocacy pentru modificarea legislației privind procedurile de acreditare a prestatorilor de servicii sociale

13 organizații membre au primit granturi mici în valoare totală de aproximativ 800 mii lei

a fost elaborat și testat un sistem de colectare a datelor și întocmit un Raport statistic pentru 2017

membri ai coaliției au participat la o vizită de studiu în Suedia

organizații membre – Centrul Stimul și Asociația Vesta din Găgăuzia au vizitat CDF pentru schimb de experiență

sesiuni de instruire pentru psihologii organizațiilor membre

TITLUL PROIECTULUI: **Abilitare economică și suport în situații de criză a femeilor victime ale violenței în familie**

PRINCIPALELE REALIZĂRI:

7 femei incluse în programul de abilitare economică în 2017 au continuat să fie susținute și în 2018

pentru o tânără antreprenoare ce confecționează haine pentru bebeluși născuți prematur au fost achiziționate un fier și masă de călcat

mamă a trei copii a continuat să dezvolte o mică afacere din creșterea găinilor, iar în 2018 a primit și un ajutor material cu produse neperisabile

eleva de la Colegiul Tehnologic a beneficiat de materiale de cusut și textile pentru realizarea lucrării de diplomă

tânără ce a urmat cursuri de masaj a primit un set de uleiuri necesare pentru activitatea ei și un ghid de masaj pentru bebeluși

femeia ce a decis să investească în cursuri de engleză a continuat studiile la următoarele nivele, fiind procurate cărți de gramatică și dicționare

tânără cu dizabilități locomotorii a frecventat încă șapte cursuri individuale de handmade și i-a fost procurată o masă utilă pentru a expune și vinde obiectele confecționate

victimă a violenței a primit suport în procurarea materialelor de construcții pentru a depăși situația de criză în urma incendierii domiciliului de către agresor

BUGETUL ÎN 2018 : **544.196,69 DOLARI SUA**

389.672,31

ACTIVITĂȚI PROGRAMATICE

165.972,49

COMPONENTA PREVENIRE

58.185.49

COMPONENTA PROTECȚIE

102.298,23

COMPONENTA URMĂRIRE
ÎN JUSTIȚIE

53.001,52

COMPONENTA POLITICI

10.214,59

COMPONENTA DEZVOLTARE
ORGANIZAȚIONALĂ

154.524,38

CHELTUIELI ADMINISTRATIVE

VIZIBILITATE ȘI APARIȚII MEDIA

- 8 participări în emisiuni televizate ■ 5 apariții pe platforme online ■ o apariție la radio ■
- 570 vizitatori lunari ai site-ului CDF ■ 1970 persoane ne urmăresc pe Facebook ■
- 2 evenimente de sensibilizare publică cu acoperire mediatică națională, în peste 15 surse media ■

PARTENERII CDF

GUVERNAMENTALI:

Consiliul Superior al Magistraturii
Procuratura Generală
Institutul Național al Justiției
Ministerul Sănătății, Muncii
și Protecției Sociale
Ministerul Afacerilor Interne
Ministerul Justiției
Inspectoratul General al Poliției
Administrația Națională a Penitenciarelor
Centrul de Medicină Legală

NON-GUVERNAMENTALI:

Membrii Coaliției Naționale
„Viață fără violență în familie”
Platforma pentru Egalitate de Gen
Fundația Est-Europeană
Centrul de Investigații
și Consultatii SOCIOPOLIS
Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”
Institutul pentru Familie
și Inițiative Sociale
Centrul de Instruire în Domeniul
Sănătății Reproductive
Global Rights for Women
Women Against Violence Europe

FINANȚATORI:

OAK Foundation
Ambasada Suediei în Moldova
Ambasada SUA în Moldova
UN Women Moldova
UNFPA Moldova
Clubul Internațional al Femeilor
din Moldova

